

Півненко Юрій Олексійович,

учитель географії Черкаської школи І-ІІІ ступенів №26 ім. І.Ф. Момота Черкаської міської ради Черкаської області

Модельна навчальна програма «Географія. 6-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори: Запотоцький С. П., Карпюк Г. І., Гладковський Р. В. та ін.) 2022 р. За Державним стандартом базової середньої освіти, 2020 р.

8 клас

Географія

ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

ГР 3. Усвідомлюю закономірності природи

Варіант 1

Початковий та середній рівні

Завдання з вибором ОДНІЄЇ правильної відповіді.

1. Учні після настільної гри «Природні ресурси» розкладають ігрові фішки по місцях у коробці. Які з фішок, що залишились, треба покласти до комірки «Вичерпні відновлювані природні ресурси»?

А «Кам'яне вугілля»

Б «Енергія океанічних течій»

В «Атмосферне повітря»

Г «Лісові масиви»

2. Якщо землі зрошують артезіанськими водами, то після стрімкого зростання продуктивності цих земель відбувається поступове зниження їхньої родючості. Визначте основну причину цього зниження.

А заболочування

Б підтоплення

В підвищення кислотності

Г вторинне засолення

3. Продовжте твердження: «Розбудову інфраструктури гірськолижних баз в Україні супроводжує вирубування лісів, тому потрібно передбачити збільшення загрози...».

А масштабних лісових пожеж

Б танення гірських льодовиків

В катастрофічних паводків

Г виверження грязьових вулканів

Достатній рівень

4. Скільки тонн залізної руди щодоби необхідно металургійному заводу потужністю 6 млн тонн прокату в рік, якщо для виробництва 1 т прокату витрачається 2 т залізної руди?

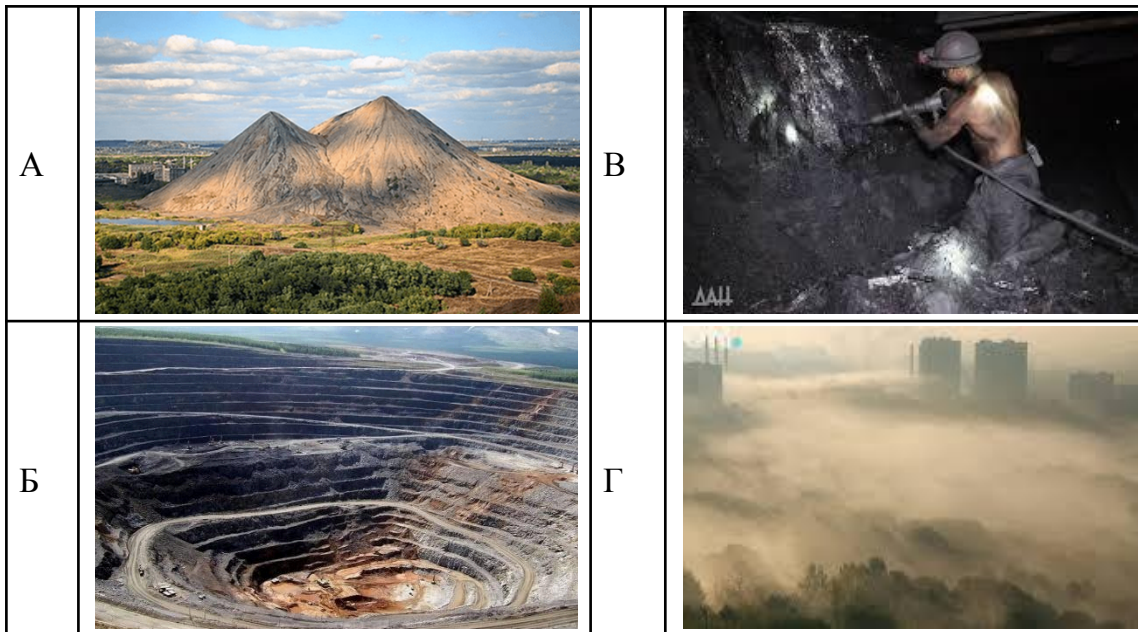
(Відповідь запишіть числом у тисячах тонн на добу, заокругливши його до тисяч.)

5. Визначте частку забезпечення України власною нафтою, якщо її потреби на рік становлять 100 млн тонн, а видобуток 5 млн тонн.

(Відповідь запишіть числом у відсотках.)

Високий рівень

6. Учні в малій групі досліджують наслідки природокористування в українському Донбасі. Допоможіть школярам відшукати ілюстрацію, де зображений терикон.

7. Установіть хронологічну послідовність подій (починаючи від найдавнішої), наслідком яких є антропогенні зміни в природі.

(Відповідь запишіть літерами у відповідному порядку через кому з пробілом.)

А Широкомасштабна меліорація земель Полісся, передбачена п'ятирічними планами союзної держави, до складу якої входила Україна.

Б Створення Чорнобильської зони відчуження після аварії на ЧАЕС.

В Заснування зоопарку та дендропарку Ф. Фальц-Фейном в Асканії-Новій, що стало початком створення заповідника для збереження природи європейського степу.

Г Прийняття Верховною Радою незалежної України Закону «Про ратифікацію «Європейської ландшафтної конвенції»».

8. В умовному регіоні з незначним антропогенним навантаженням проєктується розробка родовища руди кар'єрним способом. Із перерахованих нижче процесів визначте ДВІ найбільш імовірні, що призведуть до зміни геоecологічної ситуації цього регіону внаслідок реалізації проєкту.

- 1 Пилове забруднення атмосфери
- 2 Підвищення рівня підземних вод
- 3 Поширення суфозійних явищ
- 4 Активізація зсувів та осипищ
- 5 Випадання кислотних дощів
- 6 Вторинне засолення ґрунтів

Критерії оцінювання

Рівні	Початковий і середній			Достатній		Високий			Усього балів
	№ТЗ	1	2	3	4	5	6	7	
Відповіді	А	Г	В	33	5	В	1-В, 2-А, 3-Б, 4-Г		1, 4
Бали	1	1	1	2	2	1	2		2

Варіант 2

Початковий та середній рівні.

Завдання з вибором ОДНІЄЇ правильної відповіді.

1. Продовжте твердження: «В одній з областей України половину земель уражено водною і вітровою ерозією, що спричинено...».

- А ...заболоченням рівнинних ділянок
- Б ...високою розораністю земельних угідь
- В ...значним залісненням території
- Г ...надмірним унесенням добрив

2. Укажіть, що є наслідком зміни складу атмосферного повітря під впливом господарської діяльності людини.

- А кислотні дощі
- Б руйнівні паводки
- В водна ерозія
- Г острови зі сміття

3. Які заходи призупиняють розростання ярів у лісостеповій зоні України?

- А насадження вітрозатримувальних лісосмуг, гіпсування солончаків
- Б зрошення височинних ділянок, заліснення сипучих пісків
- В унесення органічних і мінеральних добрив, вапнування ґрунтів
- Г захисні лісонасадження, спорудження водозатримувальних валів

Достатній рівень

4. Визначте ресурсозабезпеченість держави нафтою, якщо запаси складають близько 50 млрд. тонн при річному використанні 400 млн тонн. Населення країни 54 млн осіб.

(Відповідь запишіть числом у роках, округливши його до цілих.)

5. Визначте забезпеченість залізною рудою на одного мешканця землі при загальногеологічних запасах у 400 млрд. тонн та щорічному видобутку – 1000 млн. тонн.

(Відповідь запишіть числом у тоннах на особу.)

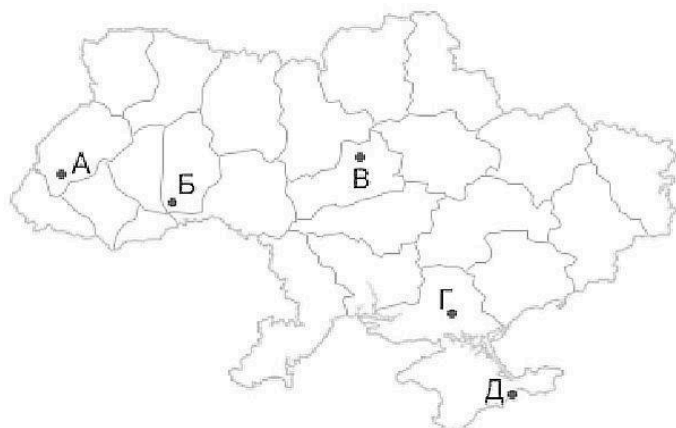
Високий рівень

6. Прочитайте уривок із літературного твору: «... Ліс стояв навкруги такий старий, високий і густий, що навіть повітря здавалося спертим. Місцями просіка була залита водою, ... по обидва боки стелилося лісове болото, зелене і темне, покрите очеретами і дрібним вільшняком...».

Укажіть заповідник, у якому описаний ландшафт охороняється як типовий.

- А «Асканія-Нова»
- Б «Михайлівська цілина»
- В Рівненський
- Г Карадазький

7. Установіть відповідність між назвами об'єктів природно-заповідного фонду та буквами на картосхемі, якими позначено їхнє місцезнаходження.

Природоохоронний об'єкт

- 1 Канівський природний заповідник
- 2 Карадазький природний заповідник
- 3 біосферний заповідник «Асканія-Нова»
- 4 національний парк «Сколівські Бескиди»

8. Які два наслідки спричинила необґрунтована науково меліорація на Поліссі?

- 1 Поглиблення малих річок
- 2 Зменшення біорізноманіття
- 3 Підвищення рівня ґрунтових вод
- 4 Активізацію вітрової ерозії
- 5 Виснаження родовищ будівельної сировини
- 6 Поширення водно-льодовикових форм рельєфу
- 7 Збільшення площі ярів

Критерії оцінювання

Рівні	Початковий і середній			Достатній		Високий			Усього балів	
	№ТЗ	1	2	3	4	5	6	7		8
Відповіді	Б	А	Г	125	50	В	1-В, 2-Д, 3-Г, 4-А		2, 4	
Бали	1	1	1	2	2	1	2		2	12

Використані джерела

1. Classtime. URL: <https://www.classtime.com/curriculum/c>
2. PISA: природничо-наукова грамотність / уклад. Т. С. Вакуленко, С. В. Ломакович, В. М. Терещенко, С. А. Новікова; перекл. К. Є. Шумова. Київ: УЦОЯО, 2018. 119 с.
3. Вовк В. Ф. Географія. 8 клас. Компетентісно орієнтовані завдання / В. Ф. Вовк. Харків : Вид-во «Ранок», 2019. 48 с.
4. Гільберг Т. Г. Географія : підруч. для 8-го кл. закл. заг. серед. освіти / Тетяна Гільберг, Андрій Довгань, Валерій Совенко. Київ : Генеза, 2025. 258 с.
5. Готуйтеся до ЗНО з географії за тематичними добірками. URL: <https://bckolegium.com.ua/news/3309-gotuytesya-do-zno-z-geografyi-za-tematichnimi-dobrkami.html>
6. Запотоцький С. П. Географія : підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти / Запотоцький С. П., Зінкевич М. В., Совенко В. В., Гілецький Й. Р., Мозіль О. В.; наук. ред. К. В. Мезенцев, І. С. Круглов. Тернопіль : Астон, 2025. 272 с.
7. Збірник задач з географії. URL: <https://naurok.com.ua/zbirnik-zadach-z-geografi-219669.html>